

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และ ภาวะซึมเศร้าหลังคลอดของมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และ ภาวะซึมเศร้าหลังคลอดของมารดาครรภ์แรกที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1. ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

มารดาครรภ์แรก อายุ 20-34 ปี หลังคลอด 6-8 สัปดาห์ อยู่ในครอบครัวขยาย คลอดปกติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังคลอดทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ คลอดทารกที่มีน้ำหนักแรกเกิดมากกว่า 2,500 กรัม ไม่มีภาวะแทรกซ้อนภายหลังคลอด และไม่มีอาการที่เป็นอุปสรรคต่อการดูแลทารกจากเต้านมแม่ มารดาที่มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และยังคงเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จนถึงวันเก็บข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive) ตามคุณสมบัติคือมารดาครรภ์แรกมีอายุระหว่าง 20-34 ปี คลอดปกติ

อยู่ในครอบครัวขยาย เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มาตรวจหลังคลอด 6-8 สัปดาห์ที่แผนกวางแผนครอบครัว โรงพยาบาลร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ความสัมพันธ์แบบ Partial Correlation ของ Green (1991) ซึ่ง Green สร้างเพื่อใช้ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างสำหรับการหาความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์โดยใช้ Rules of Thumb ซึ่งมีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและภาวะซึมเศร้า พบว่าปัจจัยทั้ง 2 มีค่าความสัมพันธ์ เป็น medium effect size (ค่า r อยู่ระหว่าง 0.5-0.7) และ กำหนดค่า power analysis = 0.80 สามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ได้ ดังนี้

$$n = 104 + k$$

เมื่อ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

K = จำนวนตัวแปรที่ต้องการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้คือ 6 ได้แก่ อายุของมารดาหลังคลอดระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระดับความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แทนค่าในสูตร

$$n = 104 + 6$$

$$n = 110$$

ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นแม่หลังคลอดครรภ์แรกที่ยังเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 110 ราย

สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่แผนกวางแผนครอบครัว ของโรงพยาบาลร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของแม่หลังคลอดครรภ์แรก ซึ่งเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว น้ำหนักตัวแรกเกิดของลูก การได้รับนมแม่ของลูก

2. แบบประเมินความเครียดของแม่หลังคลอดครรภ์แรกที่ยังเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นแบบประเมินการรับรู้ความเครียดที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินความเครียด ที่ Sopin Saengon (2004) แปลและเรียบเรียงมาจากแบบประเมิน PSS 14 items (Cohen & Williamson, 1988) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความเครียดของแม่หลังคลอด จำนวน 14 ข้อ เป็นคำถามที่มีความหมายทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (0 – 4 คะแนน) ให้ผู้ตอบเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความเป็นจริงเกี่ยวกับ ความรู้สึกของตนเองมากที่สุดในช่วงหลังคลอดที่ผ่านมา

การให้คะแนนข้อความที่มีความหมายเชิงบวก คือ ข้อ 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13 ให้คะแนนดังนี้

บ่อยที่สุด หมายถึง เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นเป็นประจำ ให้ 0 คะแนน

บ่อยมาก หมายถึง เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นมากกว่าที่จะไม่เคยรู้สึกให้ 1 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นเท่ากับไม่รู้สึก ให้ 2 คะแนน

น้อย หมายถึง แทบจะไม่เคยรู้สึกอย่างนั้นเลย ให้ 3 คะแนน

ไม่เคยเลย หมายถึง ไม่เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นเลย ให้ 4 คะแนน

สำหรับข้อคำถามที่มีความหมายเชิงลบ คือข้อ 1,2,3,8,11,12,14 ปรับค่าคะแนนก่อนนำมารวมคะแนน ดังนี้

บ่อยที่สุด หมายถึง เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นเป็นประจำ ให้ 4 คะแนน

บ่อยมาก หมายถึง เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นมากกว่าที่จะไม่เคยรู้สึก ให้ 3 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นเท่ากับไม่รู้สึกรู้หา ให้ 2 คะแนน

น้อย หมายถึง แทบจะไม่เคยรู้สึกอย่างนั้นเลย ให้ 1 คะแนน

ไม่เคยเลย หมายถึง ไม่เคยเกิดความรู้สึกอย่างนั้นเลย ให้ 0 คะแนน

การประเมินการรับรู้ความเครียด โดยการรวมคะแนนทั้ง 14 ข้อ คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนนสูงสุดเท่ากับ 56 โดยแบ่งระดับความเครียด เป็น 4 ระดับ ดังนี้ (Cohen & Williamson, 1988 อ้างถึงใน Sopin Saengon, 2004)

ต่ำกว่า 14 คะแนน หมายถึง ไม่มีความเครียด

15 – 28 คะแนน หมายถึง มีความเครียดในระดับต่ำ

29 – 42 คะแนน หมายถึง มีความเครียดในระดับปานกลาง

43 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีความเครียดในระดับสูง

3. แบบประเมินแรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยประยุกต์มาจากแบบประเมิน แรงสนับสนุนทางสังคมของสร้อยญา จิตรเจริญ (2537) ซึ่งใช้แนวคิดเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคมของ House (1981) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ การสนับสนุนจากคู่สมรส การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กับระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในมารดาที่ทำงานนอกบ้าน ลักษณะของแบบประเมินเป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกของมารดา ในการได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากคู่สมรส ผู้วิจัยจึงประยุกต์ข้อคำถามให้สอดคล้องกับการได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบ่งข้อคำถามเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์	มี 7 ข้อ	ได้แก่ข้อ 1-7
2. การสนับสนุนทางด้านการประเมินคุณค่า	มี 5 ข้อ	ได้แก่ข้อ 8-12
3. การสนับสนุนทางด้านข้อมูล	มี 8 ข้อ	ได้แก่ข้อ 13-20
4. การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร	มี 10 ข้อ	ได้แก่ข้อ 21-30

แบบสอบถามทั้งหมดประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ เป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมดซึ่งมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เคย หมายถึง ข้อความในประโยคไม่ตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงที่ผู้ตอบได้รับเลย ให้ 1 คะแนน

เล็กน้อย หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงที่ผู้ตอบได้รับน้อยกว่าที่ไม่ได้รับ ให้ 2 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงที่ผู้ตอบได้รับเท่ากับที่ไม่ได้รับ ให้ 3 คะแนน

มาก หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึก หรือ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบได้รับเกือบทั้งหมด ให้ 4 คะแนน

การแปลผลคะแนนแรงสนับสนุนจากกรอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พิจารณาแบบอิงเกณฑ์ตามแบบของวิเชียร เกตุสิงห์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 อ้างถึงใน วราภรณ์ อมรเพชรกุล, 2543) โดยพิจารณาจากคะแนนต่ำสุด และ คะแนนสูงสุด จากแบบสอบถาม มีวิธีคิดดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}} \\ &= \frac{4 - 1}{3} = 1\end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ย

ความหมาย

1-2

ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในระดับต่ำ

2.1-3

ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในระดับปานกลาง

3.1-4

ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในระดับสูง

และเพื่อเปรียบเทียบการได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในแต่ละด้าน จึงทำได้โดยการนำคะแนนรวมทุกข้อในแต่ละด้านมารวมกัน หาค่าด้วยจำนวนข้อในแต่ละด้าน จะได้คะแนนเฉลี่ยของแรงสนับสนุนจากครอบครัวในแต่ละด้านนั้น การแปลการได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวรายด้าน ให้เกณฑ์เช่นเดียวกับ การแปลผลรายข้อ

4. แบบประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอด เป็นแบบประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอดที่ผู้วิจัยดัดแปลงข้อคำถามจากแบบประเมิน CES-D ที่ Chayanin Boonpongmanee (2003) แปลและเรียบเรียง ให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของหญิงหลังคลอดในภาคอีสาน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เนื่องจากผู้วิจัยได้นำแบบประเมินภาวะซึมเศร้ามานี้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย พบว่าข้อคำถามบางข้อ ผู้ถูกประเมินเข้าใจไม่ตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการประเมิน ภายหลังการปรับข้อคำถาม เมื่อนำกลับไปทดลองใช้พบว่า ผู้ถูกประเมินเข้าใจมากขึ้น และสามารถตอบแบบประเมินได้ตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการประเมิน โดยแบบประเมินดังกล่าวมี 20 ข้อ เป็นคำถามที่มีความหมายทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (0 – 3

คะแนน) ให้ผู้ตอบเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความเป็นจริงของตนเองมากที่สุด การให้คะแนน ข้อคำถามที่เป็นเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 4,8,12,16 ให้คะแนนดังนี้

ไม่เคยเลย หมายถึง ไม่เคยรู้สึกอย่างนั้นเลย (ไม่เคยได้รับเลขใน 1 สัปดาห์) ให้ 3 คะแนน
 น้อยครั้ง หมายถึง มีความรู้สึกอย่างนั้นน้อยครั้ง (1 ถึง 2 วันต่อสัปดาห์) ให้ 2 คะแนน
 บางครั้ง หมายถึง มีความรู้สึกอย่างนั้นเป็นบางครั้ง (3 ถึง 4 วันต่อสัปดาห์) ให้ 1 คะแนน
 เป็นประจำ หมายถึง มีความรู้สึกอย่างนั้นบ่อยครั้ง (5 ถึง 7 วันต่อสัปดาห์) ให้ 0 คะแนน
 สำหรับข้อคำถามที่เป็นเชิงลบ ได้แก่ข้อ 1,2,3,5,6,7,9,10,11,13,14,15,17,18,19,20 นำมา
 ปรับค่าคะแนน ก่อนนำไปรวมคะแนน ดังนี้

ไม่เคยเลย หมายถึง ไม่เคยรู้สึกอย่างนั้นเลย(ไม่เคยได้รับเลขใน 1 สัปดาห์) ให้ 0 คะแนน
 น้อยครั้ง หมายถึง มีความรู้สึกอย่างนั้นน้อยครั้ง (1 ถึง 2 วันต่อสัปดาห์) ให้ 1 คะแนน
 บางครั้ง หมายถึง มีความรู้สึกอย่างนั้นเป็นบางครั้ง (3 ถึง 4 วันต่อสัปดาห์) ให้ 2 คะแนน
 เป็นประจำ หมายถึง มีความรู้สึกอย่างนั้นบ่อยครั้ง (5 ถึง 7 วันต่อสัปดาห์) ให้ 3 คะแนน
 คะแนนรวมทั้งหมดของแบบประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอด มีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0
 คะแนน และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 60 คะแนน โดยแบ่งระดับของภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ตามแบบ
 ประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอดดังนี้

0 คะแนน	หมายถึง	แม่หลังคลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่มีภาวะซึมเศร้า
1-15 คะแนน	หมายถึง	แม่หลังคลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีภาวะซึมเศร้าเล็กน้อย
16-22 คะแนน	หมายถึง	แม่หลังคลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีภาวะซึมเศร้าสูง
23 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	แม่หลังคลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีภาวะซึมเศร้าในระดับที่

ต้องส่งพบแพทย์เพื่อการวินิจฉัยต่อไป

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงของเครื่องมือ (Content Validity)

ผู้วิจัยหาความตรงของแบบประเมินความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบประเมิน
 การได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และ แบบประเมินภาวะซึมเศร้า
 หลังคลอด โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน
 5 ท่าน ประกอบด้วยกุมารแพทย์จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ประจำสาขาการผดุงครรภ์ชั้นสูง คณะ
 พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 3 ท่าน พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยหลังคลอด
 โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ท่าน หลังจากผ่านการพิจารณาตรวจสอบจาก
 ผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ เนื้อหาข้อคำถามให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการประเมิน ความชัดเจนของข้อความ ความเหมาะสมด้านภาษา และการเรียงลำดับ ข้อความ เป็นต้น

การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบประเมินการได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จำนวน 20 ราย และคำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาชแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินดังนี้

1. แบบประเมินความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80
2. แบบประเมินการได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88
3. แบบประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเตรียมการ

1. ผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเสนอคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลร้อยเอ็ด โดยยึดหลักจริยธรรมสำหรับการศึกษาวิจัยในคน (บุปผา ศิริวิเศษ, จรรยา เศรษฐบุตร, เบญจา ยอดคำเนิน-แอตติกจ์, 2544) ดังนี้

1) หลักความเคารพในบุคคล (respect for persons) การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือเคารพในการตัดสินใจของอาสาสมัคร โดยอาสาสมัครจะต้องมีความยินยอมโดยสมัครใจ และมีอิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาที่ทำวิจัย พร้อมบอกขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตัวของอาสาสมัครและอธิบายให้อาสาสมัครทราบด้วยว่าการเข้าร่วม หรือ ไม่เข้าร่วมในงานวิจัย จะไม่มีผลกระทบใดๆต่อการบริการที่จะได้รับทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และในระหว่างการวิจัยถ้าอาสาสมัครต้องการจะถอนตัวออกจากกรวิจัยเมื่อใดก็สามารถทำได้ หากมีคำถามใดที่อาสาสมัคร

ไม่ต้องการตอบหรือไม่สมัครใจในการให้ข้อมูลก็สามารถทำได้โดยอิสระ

2) หลักผลประโยชน์ (Benefit) หรือไม่ก่ออันตราย ก็จะต้องพยายามให้เกิดประโยชน์สูงสุดและระมัดระวังป้องกันอันตรายหรือความผิดพลาดอย่างเต็มที่ โดยในขณะที่ทำการวิจัยหากอาสาสมัคร ต้องการพูดคุยหรือซักถาม ต้องการระบายความคับข้องใจ ความรู้สึกไม่สบายใจ ผู้วิจัยก็ต้องให้ความสนใจพูดคุยให้คำแนะนำ ถ้าเกินความสามารถผู้วิจัยอาจติดต่อประสานงานผู้ที่

มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้รับผิดชอบโดยตรงให้การช่วยเหลือต่อไป นอกจากนั้นการนำเสนอข้อมูล ต้องรักษาความลับโดยนำเสนอในภาพรวม ไม่แจ้งชื่อ นามสกุลของอาสาสมัคร

3) หลักความยุติธรรม (Justice) คือจะต้องปฏิบัติต่อบุคคลแต่ละคนอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักศีลธรรมให้แต่ละคนได้รับสิ่งที่พึงได้รับ มีการให้ข้อมูล คำอธิบาย วิธีการปฏิบัติ ในการวิจัย แต่ละบุคคลต้องได้รับอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่นถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. หลังได้รับอนุมัติแล้วผู้วิจัยเข้าพบ หัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลร้อยเอ็ด หัวหน้าแผนกสูติ นรีเวช โรงพยาบาลร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือและชี้แจงวิธีดำเนินการวิจัย

ระยะดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยสำรวจและคัดเลือกมารดาครรภ์แรกที่มาตรวจหลังคลอด ที่แผนกวางแผนครอบครัว โรงพยาบาลร้อยเอ็ด ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และมีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยอธิบาย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่ทำการศึกษา ให้สิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย รวมทั้งสามารถบอกขุติการให้ความร่วมมือในขั้นตอนใดๆ ของการวิจัย โดยไม่ต้องบอกเหตุผล และไม่มีผลต่อบริการรักษาพยาบาลที่ได้รับตามสิทธิ ในการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะอ่านข้อความชี้แจงเพื่ออธิบายแก่ผู้ถูกวิจัย และถามความสมัครใจ เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นชื่อในแบบฟอร์มแสดงความยินยอม เข้าร่วมการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2549 - เดือนกรกฎาคม 2549 โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินการได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบประเมินความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ของกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบในเครื่องมือ เพื่อให้ได้แบบประเมินที่มีลักษณะสมบูรณ์ คัดคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำคะแนนไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ได้มีการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัส ให้ค่าคะแนนจากแบบประเมิน และมีการตรวจสอบซ้ำเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการลงบันทึก เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window version 10.0 มีขั้นตอนการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. แจกแจงความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุของมารดา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว
2. คำนวณค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแรงสนับสนุนจากครอบครัวของมารดาทั้งรายด้าน และภาพรวม
3. คำนวณค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา
4. คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนภาวะซึมเศร้าหลังคลอด
5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแรงสนับสนุนจากครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และภาวะซึมเศร้าหลังคลอดของแม่หลังคลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนจากครอบครัว และภาวะซึมเศร้าหลังคลอด โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)
6. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แรงสนับสนุนจากครอบครัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ภาวะซึมเศร้าหลังคลอดของมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Partial Correlation)